

Veiligheid achter

Door de transitie van de Wet op de jeugdzorg krijgen de gemeenten ook de regisseursrol voor kindermishandeling als onderdeel van het domein Huiselijk Geweld. 'Het is zaak om met minder geld zorg te verlenen, maar vooral veiligheid van kinderen en volwassenen in de huiselijke kring te borgen', aldus Anne-Marie Worm-de Moel, voormalig burgemeester van Muiden. Zij schreef onderstaande bijdrage voor het Burgemeestersblad, waarin zij ingaat op de ontwikkeling van de aanpak van huiselijk geweld.

Er zijn de afgelopen jaren, zowel landelijk als lokaal, veel investeringen gedaan om huiselijk geweld en kindermishandeling terug te dringen. De Wet tijdelijk huisverbod heeft geleid tot jaarlijks ruim 3000 opgelegde huisverboden, mede door de grote betrokkenheid van burgemeesters en de goede samenwerking met de hulpverlenende partners en politie. De Wet meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling, die per 1 juli 2013 van kracht is, geeft professionals en hun organisaties de verplichting om deze onderwerpen in een vijfstappenplan te behandelen. Dit is een belangrijke ontwikkeling omdat nu ook bij vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling met betrokkenen eerder in contact kan worden getreden.

'Mijn indruk is dat er in de colleges van B&W niet vaak over huiselijk geweld wordt gesproken.'

Jammer genoeg zijn de aantallen slachtoffers nog altijd heel hoog. Landelijk was ruim 9 procent van de Nederlandse bevolking de afgelopen vijf jaar slachtoffer van huiselijk geweld. Hiervan zijn jaarlijks 200.000 volwassenen en ruim 100.000 kinderen slachtoffer van herhaald geweld. Sinds 2004 is het totale aantal eerste contacten bij het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) met 75 procent gestegen. Positief dat er meer meldingen worden gedaan, heel triest dat er jaarlijks 119.000 kinderen slachtoffer zijn (volgens het rapport Prevalentie Kindermishandeling van 2011). De politie registreerde landelijk in 2010 en 2011 respectievelijk 44 en 52 dodelijke slachtoffers van huiselijk geweld.

VNG-visie

De relevante vraag is: wie voelt zich verantwoordelijk voor de veiligheid achter de voordeur? Dat begint met een visie op huiselijk geweld en kindermishandeling, waarin de verantwoordelijkheid van de overheid en de verantwoordelijkheden en rechten van burgers worden benoemd. Onlangs heeft de VNG de Gemeentelijke visie op huiselijk geweld aanvaard. Deze visie is gemaakt in opdracht van de G4-gemeenten in samenwerking met de VNG en deskundigen uit het veld. Dit rapport zal als onderlegger dienen voor de Regiovisies die alle regio's voor 1 januari 2015 moeten hebben vastgesteld. In deze visie worden de volgende uitgangspunten gehanteerd:

Burgers en in het bijzonder kinderen hebben het recht in veiligheid te leven en veilig en beschermd op te groeien. Ouders hebben het recht op respect voor hun autonomie bij het opvoeden. Volwassen burgers zijn primair zelf verantwoordelijk voor hun eigen handelen en welbevinden. Pas als daar geen of onvoldoende mogelijkheden voor zijn, kunnen ze met recht een beroep doen op de overheid. De overheid heeft de verantwoordelijkheid om randvoorwaarden te scheppen en maatregelen te nemen die burgers in staat stellen in veiligheid te leven en op te groeien. Het gaat in het bijzonder om vier taken:

- preventie en vroeg-signalering;
- het bieden van bescherming;
- het bevorderen van herstel;
- straffen.

Geel, oranje en rood

De realiteit is dat er nog veel terrein gewonnen kan worden bij preventie en vroeg-signalering. Hoe vroeger er hulp geboden kan worden, hoe kleiner het leed. Om hiermee effect te kunnen sorteren is het nodig om inzicht te krijgen in de zwaarte van de gevallen (coderen als geel, oranje en rood) en in de aantallen:

de voordeur?

- code geel, de eerste keer dat er geweld of vermoedens van geweld zijn;
- code oranje, wanneer bij het gezin/adres al meerdere keren geweld heeft plaatsgevonden en kinderen aanwezig zijn;
- code rood, er sprake is van een blijvende acute dreiging voor kinderen en kwetsbare slachtoffers.

Deze gegevens zouden dan een plaats moeten krijgen in de veiligheidsscans van de politie, en besproken in B&W en in de driehoek. Het streven is maatwerk leveren, uitgaande van één gezin, één plan, één contactpersoon.

Vroeg-signalering

In ons land zijn goede ervaringen bij het inzetten op vroeg-signalering (de code geel). Uitgaande van de eigen kracht van betrokkenen wordt ingezet op het activeren van hun sociale netwerk. Buren, vrienden en familieleden die om het gezin heen gaan staan om hen uit de onveilige situatie te helpen. Dit onder regie van een professioneel contactpersoon. Niet onbelangrijk is dat het geheim en de schaamte van betrokkenen hier ook bij doorbroken wordt. Kinderen zijn zo niet langer getuige of slachtoffer van huiselijk geweld. Dat is noodzakelijk om hen te beschermen, maar ook om te voorkomen dat zij in hun latere leven weer slachtoffer of zelfs dader worden. Wat je thuis meemaakt, is immers je kompas voor het leven. Volwassen plegers dragen de verantwoordelijkheid voor hun daden en hebben ook de plicht mee te werken aan het terugbrengen van een duurzaam veilige situatie. Zolang zij zich daar actief voor inzetten en dat naar vermogen doen, hebben zij recht op ondersteuning van de overheid. Wijzen zij dit af, dan is de overheid gelegitimeerd om in te grijpen. Deze aanpak van preventie en vroeg-signalering wordt al in verschillende gemeenten met succes gedaan. Het effect lijkt positief, de veiligheid wordt duurzaam teruggebracht. En wat niet onbelangrijk is, deze aanpak kost veel minder dan de complexe cases van de codes oranje en rood.

Basisgevoel van veilig-thuis

De gemeenten zijn de regisseur van deze problematiek. Mijn indruk is dat er in de colleges van B&W niet vaak over huiselijk geweld wordt gesproken. En als het gebeurt, beperkt het zich meestal tot een begrotingsonderdeel. Maar weet u hoeveel keer huiselijk

*Anne-Marie
Worm-de Moel
adviseert nu het Landelijk
Programma Huiselijk Geweld en
Kindermishandeling van de
Nationale Politie.*

geweld en kindermishandeling voorkomen in uw gemeente? En van welke zwaarte? Het zou te verkiezen zijn de komende tijd inzicht te krijgen in de zwaarte (codes geel, oranje en rood) en in de aantallen zodat gericht tot inzet van mankracht en middelen gekomen kan worden. En dus vaker het basisgevoel van veilig-thuis hersteld kan worden. Het is zó

‘Weet u hoeveel keer huiselijk geweld en kindermishandeling voorkomen in uw gemeente?’

2015 en dan moeten de gemeenten er klaar voor zijn. Voelt u zich verantwoordelijk voor de Veiligheid achter de voordeur? <

Anne-Marie Worm-de Moel,
voormalig burgemeester van Muiden

Voor reacties:
a.m.wormdemoel@gmail.com